

SUD HOKIMIYATINING MUSTAQILLIGI: HUQUQIY ASOSLAR VA AMALIYOTDAGI MUAMMOLAR

Ziyomiddinov Sardorbek

Toshkent Inovatsion Universiteti, Yuridik fakulteti

Annotatsiya: *Mazkur maqolada sud hokimiyatining mustaqilligi tamoyili tahlil qilinadi. Sud hokimiyati mustaqilligi huquqiy davlatning ajralmas bo'lagi bo'lib, adolatli sudlov kafolati hisoblanadi. Maqolada ushbu tamoyilning huquqiy asoslari, xalqaro tajribalar hamda O'zbekiston amaliyotida mavjud muammolar ochib beriladi. Muammoni hal qilish bo'yicha takliflar bildiriladi. Sud tizimi islohoti va sudyalarning mustaqil qaror qabul qilishi uchun zarur shart-sharoitlar muhokama qilinadi.*

Kalit so'zlar: *sud hokimiyati, mustaqillik, sudya, adolat, islohot, Konstitutsiya.*

KIRISH

"Adolat yo'q yerda qonun kuchsizdir" - deya ta'kidlaydi Aristotel. Har qanday huquqiy davlatda sud hokimiyatining mustaqilligi asosiy tamoyillardan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada sud hokimiyati nima uchun mustaqil bo'lishi kerakligi, bu prinsipning xalqaro va milliy huquqiy asoslari, amaliyotda duch kelinayotgan muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari yoritiladi. Maqola yuridik soha vakillari, sud tizimi xodimlari hamda huquqshunoslik sohasida tahsil olayotgan talabalar uchun mo'ljallangan.

ASOSIY QISM:

1. Sud hokimiyati mustaqilligining huquqiy asoslari

O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi 106-moddasida sud hokimiyati mustaqilligi aniq

belgilab berilgan. Sudya mustaqil va faqat qonunga bo'ysunadi. Sudyaga bosim o'tkazish, uni

noqonuniy ta'sir ostiga olish mutlaqo man etiladi.

2. Xalqaro tajriba

BMTning "Sudlarning mustaqilligi to'g'risidagi asosiy prinsiplar"ida sudya mustaqilligi demokratik jamiyatda adolatli sudlovning asosi sifatida e'tirof etilgan. AQShda sud hokimiyati ijro va qonunchilik hokimiyatidan aniq ajratilgan bo'lib, sudyalarning tayinlanishi va faoliyatiga siyosiy bosim o'tkazilishi mumkin emas. Germaniya, Fransiya kabi davlatlarda esa sud mustaqilligi uchun maxsus kengashlar faoliyat yuritadi.

3. Amaliyotdagi muammolar

O'zbekiston sud tizimida keyingi yillarda islohotlar olib borilayotgan bo'lsa-da, hali ham ayrim hollarda sudya mustaqilligiga tajovuz holatlari uchrab turadi. Ba'zan sud qarorlariga ijro hokimiyatining bevosita yoki bilvosita aralashuvi, sudyalarni almashish

amaliyoti, sudyalarning moddiy va ijtimoiy himoyasi yetarli darajada emasligi kabi muammolar mavjud.

4. Takliflar- Sudyalarni tanlash va tayinlashda shaffoflikni kuchaytirish;- Sudya maqomi va himoyasini qonun bilan yanada mustahkamlash;- Sud organlarining moliyaviy mustaqilligini ta'minlash;- Sud qarorlarini mustaqil qabul qilish uchun psixologik va tashkiliy erkinlik yaratish.

XULOSA:

Sud hokimiyatining mustaqilligi huquqiy davlatning ajralmas bo'lagi, fuqarolarning huquq va erkinliklarining kafolatidir. O'zbekiston ushbu yo'nalishda ijobiy qadamlar qo'yayotgan bo'lsa-da, amaliyotda muammolar mavjud. Mazkur maqolada sud hokimiyatining mustaqilligi bo'yicha yoritilgan muammo va takliflar ushbu tizimni yanada takomillashtirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. - 2023 yilgi tahrir.
2. "Sudlar to'g'risida"gi Qonun, 2000 yil.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 21-fevraldagi PF-4947-son Farmoni.
4. BMT: The Basic Principles on the Independence of the Judiciary, 1985.
5. Oliy Sud Plenumining qarorlari to'plami, 2022-yil.
6. www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari portal